

KUVA: SAARISTOLINJA KY

Kesäristeily Glosholmiin

Emäsalon Kyläyhdistys järjestää tämän kesän risteilyn 20 heinäkuuta Pellingin Glosholmiin, kun saaren laiturit on vielä käytössä. Risteily tehdään m/s Sandralla, joka voi ottaa 80 matkustajaa, joista puolet kansipaikoilla.

Risteily kestää noin 6 tuntia. Alus lähtee Emäsalon lossirannasta klo 11 ja palaa samaan paikkaan noin klo 17. Risteilyn hintaan kuuluu kalaisa noutopöytä menomatkalla sekä kahvia ja pientä purtavaa matkalla takaisin. Ruoka tarjoillaan kahdessa vuorossa, koska kaikille ei ole tilaa kannen alla samaan aikaan. Lähemmät tiedot julkaistaan osoitteessa www.emsalo.fi/fi/ajankohtaista.

Glosholmin majakka rakennettiin vuonna 1835 vilkastuvaa rannikkomerenkulkua varten. Majakka suljettiin jo vuonna 1863, kun Söderskärin majakka otettiin käyttöön. Tämän jälkeen majakka toimi tunnistusmajakana vuoteen 1940. Rakennus räjäytettiin talvisodan lopulla koska sen arveltiin toimivan kiintopisteenä venäläisille pomikoneille. Glosholmin majakan kerrotaan olleen Tove Janssonin Muumitalon esikuvana.

Glosholmenilla toimi sittemmin Porvoon merivartioasema, kunnes asema siirtyi kelluvaan "Kuggenheimiinsa" Emäsalon sillan viereen Kuggenissa huhtikuussa 2016. Glosholmen on nyt avattu veneilijöille, ja suunnitelmassa on muuttaa saari nähtävyydeksi.

BEBBE NYBERG

Julkaisija: Emäsalon kyläyhdistys r.y. Toimitus: Bebbe Nyberg, Leif Pietilä
Layout: Mi Helaskoski Suomennokset: Tapani Mansikkala

Sata vuotta sitten Emäsalon Meriniemellä

Kooste Berndt Axel Nybergin (77-vuotiaana) kirjoittamista kronikoista Liv och Lust perhelehdessä tammikuuhin heinäkuu 2017.

Talvi oli kylmä, mutta tulet kaikissa tulipesissä pitivät huoneet lämpiminä, ja meillä oli kotoisaa ja viihtyisää sen verran kun nyt on mahdollista näissä uusissa oloissa Äiti Ainan poismenton jälkeen (Aina Topelius-Nyberg, k. 15.2.1916). Pahinta oli kun vesijohdot jäätyivät. Maidon, voin, sokerin sekä jauhojen hankinnassa niin karjalle kuin väelle on ollut ongelmia. Bengtsbyn Sofia on ollut suureksi avuksi voin hankinnassa. Sokeria on saatu sokerikortilla. Maitoa taas Rosenströmeiltä ja Johansoneilta sinä aikana kun meidän omat lehmämme ovat odottaneet vasikoita. Myös heinä ja kaura on käynyt kalliiksi. Mutta kaikki hoituu aikanaan.

Venäjän vallankumousta ja sen seurauksia on seurattu suurella mielenkiinnolla myös meidän kaukaisella niemellä. Mikään lakko ei ole kuitenkaan tänne tuntunut. Huhtikuun alun pitkä kuivuus ja kylmät yöt viivyttivät puutarhan kasvullisuutta. Sitä seurasi toukokuun loppupuolella kauniita kesäpäiviä ja lämpimiä öitä. Mutta sitten tuli sateisia päiviä ja niiden mukana koleaa pohjoistuulta, lämpötilat +11,5 astetta. Täällä sisällä +15 astetta. Jäiden lähtö viivästyi ja eteni aika hitaasti. Kalaa tuli rysillä ja verkoilla suhteellisen niukasti. Lunta oli vielä helluntaina varjopaikoissa eikä pääksyisiä ole näkynyt.

Heinäkuun 22. päivänä Gunnar (Stenbäck) ja Elsi-Maj (Nyberg) purjehtivat Porvooseen hakemaan jauhoja Meriniemen perheiden tarpeisiin (ruista 230 kg, kauraryynejä 15 kg á 1mk/kg). Eräs kaupungin elintarvikelautekunnan jäsen oli estänyt näiden jauhojen lähettämisen höyrylaivalla Porvoosta, vaikka luvan siihen oli myöntänyt maalaiskunnan elintarvikelautekunnan puheenjohtaja. Viikkoa myöhemmin Trygve (Boldt) ja Enzio (Nuorivaara) purjehtivat Svartbäckiin ostamaan perunoita. He palasivat illalla klo 9 mukanaan viisi kappaletta á 3mk/ kappa.

Myös meidän seudulle kuului huhuja Petrogradin vallankumouksesta, toisenlaisesta kuin aiemmin on tapahtunut. Maapäivillä on Suomen itsenäisyyskysymys kaikissa sisäisissä asioissa ratkaistu niin, että maapäivät on maan korkein hallintoelin. Mutta täällä, heinäkuussa 1917, elämme suuressa rauhassa, ainakin näennäisesti.

Samalla kun olemme eläneet kaukaisella niemellä rauhallista elämää ilman minkäänlaisia häiriöitä käyvät poliittiset hyökyaallot suuressa maailmassa korkeina ja väkivaltaisina ja myös meidän rajojamme valvotaan ja suljetaan. Meidän unelmamme itsenäisyydestä kaikissa sisäisissä asioissa on herättänyt huolta ja epäluuloa itäisissä naapureissamme. Tulevaisuus näyttää mitä siitä seuraa.

Tiet yhdistävät ihmiset ja muistot. Vasemmalla Per Juslinin syntymäkoti, Övre Fadders. Tie Faddersin peltojen halki oli varmasti hyvin tuttu myös Emil Forsblomille, joka työskenteli postiljoonina Emäsälössä vuodesta 1946 aina 1960-luvun keskivaiheille asti. KUVA: LEIF PIETILÄ

Hän näki Suomen syntyvän

Ote Borgåbladetissa 6.12.1988 julkaisusta jutusta, kirjoittaja MG.

Samana päivänä, kun Suomi julistettiin itsenäiseksi, 6.12.1917, Emil Forsblom Emäsalon Vaarlahdesta täytti 19 vuotta. Hän vietti 90-vuotispäiväänsä 6.12.1988 lasten, ystävien ja useimpien emäsaloisten kanssa.

Emil Forsblom tunnetaan parhaiten Emäsalon postiljoonina, mutta todellisuudessa se oli vain hänen työuransa loppuvaihe. Hän ei ole saarelainen aiheetta. Paitsi, että hän on nähnyt ja kokenut koko itsenäisen Suomen historian (vuoteen 1988) – mitä juuri 6.12.1917 tapahtui hänen on vaikea muistaa – on Emil nähnyt muutakin maailmaa. Hän oli 1920-luvulla merillä ja tutustui sitä kautta mm. Afrikkaan ja Etelä-Eurooppaan.

Koulunsa hän kävi Bengtsbyssä. Se oli siihen aikaan kun oli itsestään selvää, että emäsälolaiset saivat käydä koulua omassa koulussaan.

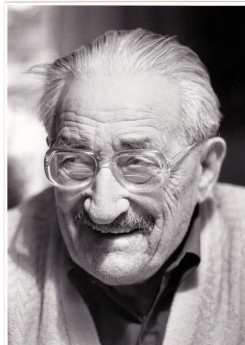
Muuten alkavat muistot ennen vuotta 1917, siis ennen kuin Suomi oli itsenäinen, häipyä hämärään.

– Täällä käveli välillä joku venäläinen sinne tänne. Ja sitten olivat Söderskärin venäläiset luotsit. He tulivat tänne Vaarlahteen viikonlopuksi ja halusivat keinua kyläkeinuissa. He vähän pelkäsivät sitä, ja niinpä meillä oli tapana antaa sille vauhtia niin hitosti, nauraa Emil.

Venäläisistä Emäsälössä ei pidetty. Mutta he katosivat kun Suomesta tuli itsenäinen. Sen sijaan alkoi sisällissota.

Emil oli valkoisten puolella kuten muutkin Emäsälössä. Valkoisten käsitys oli, että punainen Suomi ei ollut itsenäisen vaan neuvostolaisten valloittama. Ja punakaartilaiset olivat venäläisiä tai maanpettureita. Jo punaisessa Tolkkisissa käsitys oli päinvastainen. Emil häipyi joidenkin naapurien kanssa Suursaarelle ja sieltä Viroon ja sitten Saksaan, jossa hän liittyi jääkäripataljoonaan.

– Mutta mitenkäs tultiin toimeen sodan jälkeen? Punainen Tolkinenhan oli tuossa lähellä.

– Elämän on jatkettava, ja meidän oli alettava alusta, oltiinpa punaisia tai valkoisia. Minusta se meni aika hyvin, sanoo Emil. – Olen voinut jutella myös punaisten kanssa, tai joidenkin heistä. Joillakin oli vihaa, mutta toisilla ei minkäänlaista vihamielisyyttä.

Merillä vietettyjen vuosien jälkeen Emil hinas tukkeja Helsingissä. Hän oli töissä myös rautateillä ja rakennuksilla. Vuonna 1930 hän avioitui. Vuodesta 1930 vuoteen 1945, jatkosodan loppuun asti, Emil asui perheineen Meriniemellä, Vaarlahdessa, Ison Talon vuokraviljelijänä.

– Muistan kyllä 1930-luvun pulan, mutta ei se meitä pahasti haitannut. Mehän elimme meren ja maan antimista.

Talvisodan puhkeamisen päivänä Emilin pojat, silloin yhdeksänvuotias Rolf ja seitsemän vanha Paul, seisivat kotitalon vieressä olevalla Karin kalliolla, ja vilkuttivat venäläiskoneille, jotka lensivät Meriniemen ylitse. Tragikoomista kylläkin ne vilkuttivat takaisin!

Emil oli silloin 41-vuotias:

– Ei, en ollut rintamalla, vaan olin vartiotehtävissä Meriniemellä niin talvi- kuin jatkosodan aikana.

– Venäläiset lensivät hyvin matalalla. Pelättiin, että ne katkaisevat pään, kun tulivat ylitse!

– 1941 saksalaiset tulivat Emäsälöön. Niiden alukset olivat ankkurissa Varlaxvikenissä, noin 20 kappaletta. Samoin kuin venäläiset ennen itsenäisyyttä saksalaisetkin halusivat katsella ympäristöä viikonloppuisin. Joitakin se häiritsi, toisia ei.

Mutta rauha tuli ja sen jälkeen Emil ryhtyi postiljooniksi. Vuosi oli 1946. Jäätyään eläkkeelle 1960-luvun puolivälissä Emil on elänyt rauhallista elämää Emäsälössä. Mutta viimeiset kahdeksan vuotta työurastaan hän piti vauhtia. Vuonna 1958 hän nimittäin osti Jawa-moottoripyörän, ja silloin postinjako kävi nopsaan. Emil ehti ostaa useita Jawa-pyöriä, ja viimeisin niistä oli kolmipyöräinen, jossa oli laatikko perässä postia varten.

Syntyperäinen emäsalolainen, sähköasentaja ja yrittäjä Per Juslin kertoo elämästään saarella ja mantereella. Nykyään Pelle on eläkkeellä, mutta asennusliiketoiminta jatkuu. Hän omistautuu ”Pellen sähkömuseolle”. Kokoelmassa on historiallisesti mielenkiintoisia sähkölaitteita ja asennustarvikkeita.

”Vastasin: sähkölinja”

Ensimmäisen kerran kirjoitan pakinaa. Joku sanoi: älä käytä vierassanoja, älä puhuessa äläkä kirjoittaessa. Paitsi jos olet varma, että ne ovat oikein. Yhtä sanaa käytän: biografia. Kun eteen laitetaan sana ”oma” voitte arvata mistä on kyse.

Aivan, nimeni on Per, olen syntynyt ennen talvisotaa, ja kasvanut maatilalla Pohjois- Emäsalossa. Meitä oli kuusi sisarusta, neljä poikaa ja kaksi tyttöä. Olin joukon nuorin. Ikäeromme olivat suuret, ja otin oppia vanhemmista, kasvoisin siis varttuneempien veljeni varjossa. Tilalla oli kaikenlaisia kotieläimiä, mutta ei yhtään koiraa.

Kasteessa sain etunimen Per. Harva sitä käytti paitsi vanhempani ja opettajat. On tapana ettei oikeaa nimeä juuri käytetä. Minusta tuli ”Pelle”. Myöhemmin siihen lisättiin vielä ammattini vuoksi ”Propp” (proppu) mikä mainittiin myös Bitta Nybergin laulussa Emäsalon pojista.

Kansakoulu sujui, sikäli kuin muistan, aika hyvin. Erääseen joulujuhlaan piti harjoittaa Lumikki ja seitsemän kääpiötä. Jostain syystä minusta tehtiin vastoin tahtoaani prinssi. Ujo kun olin, ei ollut hauskaa joutua lähikosketuksiin samanikäisen tytön kanssa.

Muistan myös miten vastakoista oli, kun erääseen Midgårdin lastenjuhlaan tarvittiin lasta. Paljon hauskeempaa oli putsata lanttumaata kuin esiintyä juhlassa. Siitä huolimatta jouduin mukaan. Äitini tuli sanomaan, että soittivat ja pyysivät sinua siihen. Kun äiti jotain sanoi, oli vain toteltava. Niin sain tanssia kansantansseja jonkun kaupunkilaistyön kanssa.

Kansakoulun jälkeen tuli eteen vakavia ajatuksia. Seisoimme isän kanssa kellarimäellä. Isä kysyi miksi haluaisin isona. Östra Nylands Yrkesskola oli aloittamassa toista kaksivuotista kurssia Haikossa 1951. Siihen aikaan oli kaksi valinnan mahdollisuutta, joko metalli- tai sähkölinja. Aika pian vastasin, että sähkölinja.

Saari oli saanut sähköt 1946–1947. Se oli varmaan jotain uutta ja kiinnostavaa. Ilmoittauduin ja pääsin sisään. Alalla ei kuitenkaan ollut töitä kun valm-

”Kun kaikki lähti oikein käyntiin, oli jo tilaa kesäharjoittelijoillekin, ja kun arkipäivät eivät riittäneet, otettiin viikonloput avuksi.”

PER JUSLIN

istuin, joten oli mentävä metsätöihin. Kun olin ollut muutaman kuukauden metsäharjoittelijana Norjassa ja sen jälkeen täällä kotona sain töitä Helsingissä suuressa sähköfirmassa, Strömbergillä. Sitä seurasi asevelvollisuus ja edelleen sähköalan jatkokoulutusta.

Sitten tulivat naisasiat kuvaan. Sananlasku sanoo, ettei pidä mennä merta edemmäs kalaan. Hän löytyikin alle kilometrin päästä kotoa. Ei se ollut laiskuutta. Se vain meni niin.

Vähitellen työelämä alkoi toisinaan. Tein töitä ja asuimme Porvoossa. Muutimme takaisin kotiseudulle.

Asuimme kuusi vuotta Tolkkisissa. Sitten rakensin oman talon Emäsaloon, ja

jatkoin sähköasennusalalla mitä olin jo tehnyt muutaman vuoden. Toiminnan alku oli kyllä vähän takkuista. Alku aina hankalaa, sanoo taas yksi sananlasku. Kun kaikki lähti oikein käyntiin, oli jo tilaa kesäharjoittelijoillekin, ja kun arkipäivät eivät riittäneet, otettiin viikonloput avuksi.

Siitä huolimatta riitti aikaa, harastusta kun oli, kun Emäsalon Kyläyhdistys tarvitsi apua juhlaohjelmiinsa. Kerran muistan, etten olisi halunnut mukaan. Se oli 90-luvun alussa. Yhdistys aloitti teatterikurssin. Kävi niin kuin kerran nuorena. En ilmoittautunut tälle kurssille, mutta puheluiden ja ylipuhumisen jälkeen olin taas mukana.

Kurssia johti ammattiohjaaja. Syksyn mittaan leikittiin monin tavoin. Ryömittiin pöydän ja penkkien alta mikä viisikymppiselle ei ollut niinkään hauskaa. Lukukausi päättyi ja uusia alkoi vuodenvaihteessa. Joulutauon aikana oli harjoiteltu näytelmää ”Saaristolaisflirtti”, jonka ensi-ilta olisi keväällä.

Harjoitukset menivät minulta vähän takkuisasti, sillä repliikkejä oli runsaasti ja ne olivat pitkiä. Olin oikeissa jo luovuttaa, mutta muutin mieleni. Näytelmä oli määrä esittää yhdistyksen 100-vuotisjuhlassa. Vuosi oli 1994.

Pääharjoitukset ja ensi-ilta olivat keväällä. Näytelmä oli määrä esittää loppukesästä uudestaan. Yleisön kiinnostus oli niin suurta, että jouduimme esittämään sen ainakin viisi ylimääräistä kertaa.

Lopuksi joitakin tapahtumia, joissa olen ollut mukana. Asennustyö jatkuu uusin voimin eläköitykseni jälkeen. Mutta ”ukko” jatkaa ”Pellen Sähkömuseon” merkeissä.

Kerran tulin miltei valitukseksi kunnanvaaleissa. Kaksi kautta olin kirkkovaltuustossa. Lautamiehenä olin 12 vuotta, mistä sain nimityksen herastuomariksi. Sain olla kouluvaarina Tolkkis Skolanin veistososalissa, jossa oli mm. neljä viidestä lastenlapsistani. On myös mainittava tanssi puolustusministerin kanssa eräässä puoluekokouksessa.

Lopuksi suuri kiitos kaikille, jotka ovat jaksaneet lukea tämän loppuun. Suuri kiitos myös vaimolleni, joka vuosien ajan on halunnut olla apunani.

Evakkoon saarelta saarelle

Sodan jälkeen kahdeksan perhettä, jotka olivat kotoisin Neuvostoliitolle luovutetulta Tytärsaarelta, asettuivat asumaan pohjoiseen Emäsaloon. Jari Holstein kertoo, kuinka Holsteininkuja sai nimensä.

Lokakuussa 1939 Suomen ja Neuvostoliiton välit olivat menneet niin, että sodan uhka oli mitä ilmeisin ja siksi Suomen valtio määräsi omistamansa Suomenlahden ulkosaaret Tytärsaaren, Suursaaren, Lavansaaren ja Seiskarin tyhjennettäväksi asukkaistaan ja määräsi väestön siirtymään Manner-Suomeen.

Tämä varotoimi määrättiin toimeenpantavaksi 10.10.1939 samaan aikaan kun myös Suomen maarajoilla valmistauduttiin sotaan. Tuohon aikaan Suomenlahti oli talvisin jäässä ja evakuointi olisi ollut mahdotonta toteuttaa aavan jään kautta. Lisäksi pienet purjelaivat, joilla tehtiin kauppaa Suomeen ja Viroon, olisivat jääneet vihollisen haltuun.

Saarien asukkaat siirrettiin Itä-Uudenmaan ja Kymenlaakson alueille, lähinnä Loviisan ja Haminan välimaastoon, jossa kukin pyrki löytämään väliaikaisen asumuksen sekä työtä perheiden elättämiseen, koska varsinaiset elinkeinon harjoittamiset, kalastus, kaupankäynti ja muu merenkulku uusilla paikkakunnilla ei ollut heti mahdollista.

Sota syttyi ja miehet siirtyivät rintamille naisten jäädessä pitämään huolta muusta perheestä uusissa ja oudoissa olosuhteissa.

Sodan jälkeen valtio alkoi asuttaa sodassa kotinsa ja maansa menettäneitä kansalaisiaan eri puolille Suomea ja tuossa asutustilanteessa tytärsaarelaisia asutettiin meren läheisyyteen koska heidän kaikkien ammatit olivat jollain lailla merellisiä. Porvoon seudulla "saarelaisia" kuten me itse itseämme kutsumme asutettiin Emäsaloon, Kullooseen, Suomenkylään sekä Piirilahti-Viirvik alueille.

Emäsaloon muutti kahdeksan perhekuntaa jotka kaikki olivat lähtöisin Tytärsaaresta. Heille maat lunastettiin Es-

lahden kartanon maista ja tilakoot olivat noin 6-8 ha ja lisäksi kaikille tiloille kuului noin 20 ha:n vesialueet kalastusammatin harjoittamista varten. Ensimmäisinä Emäsaloon asettuivat Holsteinin veljekset vuonna 1947, ja muut perheet vuoteen 1949 mennessä.

Kyläkunnallamme ei ollut itsemme keskuudessa minkäänlaista nimeä mutta ymmärrettävistä syistä kanta-asukkaat Emäsalossa alkoivat puhua "Karlajaiskylästä" joka sittemmin on jakautunut kahden kylätien muotoon kun lain mukaan kaikki tiet on nimettävä ja asemukset numeroitava. Muodostuvat Holsteininkuja ja myöhemmin Tuliniityntie.

Holsteininkujan nimen muodostuminen, josta minua alun perin pyydettiin kertomaan, alkoi siitä, kun tiemme varrelle jäi edellä kerrotun jaon jälkeen kuusi kantatilaa joista kolme oli Vilho, Akseli ja Kalle Holsteinin omistuksessa ja kolme Kaarlo Kiisken, Lauri Seppälän ja Armas Terkin omistuksessa ja piti muodostaa tiehoitokunta ja antaa sille nimi.

Tiehoitokunta-asian pani vireille ja sen perusti silloinen Porvoon piirin nimismies Nils-Olof Söderström, jolla oli tuohon aikaan kesähuvila tiemme varrella ja hänen mielestään tietä piti hoitaa yhdessä ja tasapuolisesti.

Tiehoitokunnan perustamisasia-

Kalavesiä. Tällä selällä purjehtivat tytär-saarelaiset, jotka asettuivat asumaan Emäsa-
loon sodan jälkeen. Näkymä Stornäsud-
denilta, joska sijaitsee Holsteininkujan
lopussa. Tie sai nimensä 1960-luvulla erään
Tytärsaarelta muuttaneen perheen mukaan.
KUVA: LEIF PIETILÄ

kirja on nyt jo teillä tietämättömillä mutta perimätietona tiedän, että Söderström oli kokousta johtaessaan todennut, että koska puolet kantatiloista on nimellä Holstein, niin tien nimeksi tulee Holsteininkuja, eikä asiasta oltu käyty sen suurempaa keskustelua. Kaikki osakkaat lienevät olleet vain tyytyväisiä kun joku henkilö saattoi asian kirjalliseen muotoon ja tiehoitokunta saatiin perustettua. Tarkkaa perustamispäivää ei kyläläisillä ole muistissa koska kaikki perustajat ovat jo edesmenneitä mutta joka tapauksessa elettiin 1960-luvun alkupuolta.

JARI HOLSTEIN

Vesiosuuskunnan kuulumisia

Vuosi on kulunut siitä, kun vesihuollon palvelut siirtyivät Porvoon Saariston Vesihuoltolaitos osuuskunnalta Porvoon veden hoidettavaksi. Samaan aikaan myös Osuuskunnan velat siirtyivät Porvoon veden ja kaupungin vastuulle.

Osuuskunta luovutti velkojen vastineeksi kaikki puhdistamot ja suurimman osan putkistoista sekä lähes kaikki siirtopumppaamot. Ne kiinteistöpumppaamot, joiden hoidosta ja huollosta kiinteistön omistajat vastasivat aiemminkin, siirtyivät kiinteistöjen omistukseen.

Osuuskunta ei muutoksen myötä lopettanut toimintaansa vaan jatkaa sitä edelleen. Osuuskunta vastaa osakkaitensa puolesta niistä putkistoista, jotka eivät siirtyneet Porvoon Vedelle – ei koske niitä putkia, jotka ovat koko ajan olleet kiinteistöjen vastuulla. Jos kiinteistö pysyy Osuuskunnan jäsenenä, Osuuskunta vastaa jäljelle jääneen putkiston ja muutamiin siirtopumppaamojen huollosta ja korjauksista osakkaitensa puolesta. Mikäli kiinteistö ei ole jatkossa Osuuskunnan jäsen, se vastaa omalta osaltaan täysimääräisesti korjauksista.

Edelleen kannattaa pysyä Osuuskunnan jäsenenä, jos kiinteistö on liitetty Osuuskunnan putkeen. Näille kiinteistöille jäsenyys tarkoittaa etuna yhteisvastuuta korjaus- ja huoltokustannuksista. Näitä kustannuksia varten Osuuskunta kerää perus- ja osuusmaksua joka oli 100 euroa vuonna 2016. Maksut päätetään yhteisesti vuosikokouksissa. Osuuskunta ei tule jatkossa rakentamaan uutta putkistoa vaan toiminta on nykyisen verkoston ylläpitämistä, tämän takia maksut tulevat pysymään kohtuullisina jatkossa. Palvelu on muutoksen takia parantunut, koska nyt meitä palvelee Porvoon Veden ympärivuorokautinen päivystys ongelmatapauksissa.

Ilman Osuuskuntaa ei Emäsalon alueelle olisi koskaan tullut kunnallista vettä ja jäteveden puhdistusta. Erityisesti toistuvien sähkökatkosten aikana saamme nyt vettä hanasta, mitä ei tapahtuisi jos käytössä olisi oma kaivo.

Käyttäjät tuskin huomasivat palvelussa muutosta tai katkoksia siirron jälkeen. Porvoon vedellä on hyvät resurssit kehittää edelleen vesipalveluja Osuuskunnan toimialueella.

**HARRY VIIALA, PORVOON SAARISTON VESIHUOLTOLAITOS
OSUUSKUNNAN HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA**

Ukkonen voi rikkoa sähkölaitteita

Emäsalossa paukkui kova paikallinen ukkonen 21.4, joka rikkoi myös joitakin sähkölaitteita. Maaseudulla ja siis myös Emäsalon sähköjännitteissä on luonnostaankin vaihteluita. Ukkos- ja muiden sähköpiikkien aiheuttamien ongelmien ehkäisemiseksi voi hankkia ylijännitesuojan. Paras on talon sähkökeskukseen asennettava, mutta se on aika hintava. Elektroniikkaa myyvistä liikkeistä saa myös sähköpistokkeeseen laitet-
tavia ylijännitesuojia, jotka eivät paljon maksa.

Kylmälaitekorjaamossa suositeltiin hankkimaan vanhan jääkaapin tilalle sellainen uusi, jossa on mekaaninen termostaatti. Ne kestävät maaseudun sähköpiikkejä paremmin kuin elektroniset. LPO taas kertoo, että salamat eivät kulje kuitukaapelissa, mutta modeemi kannattaa irrottaa sähköverkosta. Samahan koskee myös tietokoneita, koska ne ovat ukkosherkkiä.

TAPANI MANSIKKALA

Emäsalon polkuja pitkin ja poikin

Aiemmin Emäsalossa oli runsaasti polkuja aivan kuten muuallakin. Vanhoissa kartoissa ne on merkitty pitkin ja poikin maastoon katkoviivalla. Polut ja kulkutiet syntyivät sinne mihin ihmisillä oli tarve päästä, ja yleensä kuljettiin jalan. Sitten monia poluista alettiin kulkea hevosilla ja hevosten vetämillä kulkuneuvoilla.

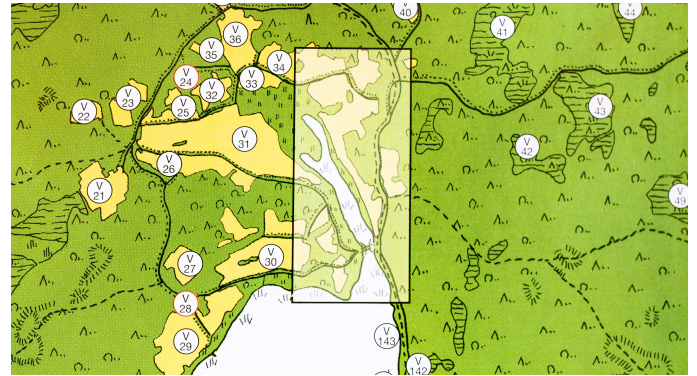
Saaren nykyiset maantiet, ja eräät pienemmätkin, mutkittavat näennäisen epäloogisesti sinne sun tänne. Syy siihen on, että ne ovat syntyneet pienistä usein lehmipoluiksi kutsuista kulkuteistä. Tällainen polku levennettiin tarvittaessa luontevasti ja kenties sitä parannettiin hiukan hakun ja lapion avulla, ehkä jonkin ajettiin hiekkakuormakin.

Yksi esimerkki voisi olla neulansilmäkurva jokseenkin keskellä saarta Syvälahdentien kohdalla. Niin Orrbyn kuin Bengtsbyn asukkaat olivat tehneet viljelyksiä Dyviken ojitetulle suolle. Siksi sinne meni tiet sekä pohjoisesta että etelästä. Kun sitten tie levennettiin ja tasoitettiin saaren lävitse, oli luontevaa tehdä se olemassa olevan pohjalle tälläkin osuudella.

Kun velocipeedit, polkupyörät, alkoivat kaksi- ja kolmekymmenluvulla yleistyä, paranneltiin joitakin pienempiä polkuja ajettavaan kuntoon. Myös hiukan isommat tiet tehtiin ajettavaksi uuden ajan kulkuneuvoille. Emäsalossa oli jo kolmekymmenluvulla pari henkilöautoa.

Vielä 1900-luvun alussa tavallisin kävelyreitti Bengtsbystä Orrbyhyn meni suurin piirtein nykyisen Midgårdin kohdalta pohjoiseen metsän läpi Orrbyvikiiniin. Orrbystä Emäsalon kylään mentiin Faddersin (O 64 Emäsalon paikannimikartassa) pohjoispuolelta alkavaa Myskintietä, joka kulki itärantaa Kenvikenin (E 63) ohi Byvikiiniin.

Koska Bengtsbyssä ja Orrbyssä rakennukset keskittyivät itärantaan, syntyi paljon polkuja kylien keskustasta länsipuolen rannoille, aluksi kalastuspaikoille ja sitten jo perustetuille torpille. Orrbyssä esimerkiksi meni polkuja sekä Nässelvikistä (O 3) että Kattslättiltä (O 7) Halvvägsbergetin (peruskartassa sijoitettu

Joillakin paikannimillä tässä tekstissä on tunnuksot, jotka löytyvät Emäsalon paikannimikartasta. Kartta on myynnissä Emäsalon Kyläpuodissa.

väärin Kvarnvikintiellä olevalle Ropanbergetille B85) ohi kohti Faddersia. Bengtsbyssä kylään pääsi Sandvikenistä (B 15) ja Styrsvikenistä (B 8) Tranbärspottenin (B 29) ja Likkistbergetin (B 31) ohitse.

Vastaavia esimerkkejä löytyy Vaarlahdessa, missä kylän asukkaat kulkivat niin suoraan kuin mahdollista rantojen venepaikoille. Näin syntyi mm. Mittimarksvägen, polku Vaarlahden Dyvikenistä (V 135) Utvikiiniin (V 106) ja toinen samansuuntainen samasta Dyvikenistä Boviksbottnen (V 69).

Kaikkialla saarella oli pikku polkuja, jotka seurasivat rantoja suurin piirtein korkean veden ylärajalla. Ennen vanhaan oli tapana kulkea pitkin rantoja katsomassa mitä myrsky ja tuuli olivat tuoneet rantaan. Etsittiin rantalöytöjä, kansan suussa "fri-byte". Näin tallattiin nämä polut. Niitä alettiin vähitellen käyttää myös yhteysreitteinä, kun rannoille tuli asutusta.

Vielä jokunen vuosikymmen sitten näitä reittejä saattoi seurata maastossa. Mutta useimmat vanhat polut ovat aikojen saatossa umpeutuneet. Kun tuskin kukaan enää käyttää polkua niin luonto ottaa pian vallan. Sen sijaan syntyy toki uusia polkuja sinne missä niitä tarvitaan.

BERTEL ROSENSTRÖM

Kuinka tärkeitä ovat TV ja Internet saaristossa?

Television käyttö on muuttunut, kun TV ja internet sulautuvat. Esimerkkejä tästä ovat suosittu palvelut kuten Yle Areena, Netflix, YouTube, Elisa Viihde ja Watson. Internet on osa yhä useamman ihmisen arkea kaikissa ikäryhmissä. Nettiä käytetään mm tv-katseluun, etätöihin, pankkiasioiden hoitamiseen, sähköpostiin, tietokoneiden ja älypuhelinien päivityksiin sekä sosiaaliseen mediaan.

Kaikki tämä vaatii toimintavarman laajakaistan, kuten valokuituliittymän, joka pystyy käsittelemään eksponentiaalisesti kasvavaa tietoliikennemäärää. Tulevaisuus on kuitu kotiin ja oma langaton lähiverkko. Suomessa kuidun saatavuus kotiin on kaukana tavoitteesta, mutta Emäsalossa se on huipputasoa, lähes 100 %.

Emäsalossa lähes jokainen talous voi saada LPO:n kuituliittymän. Moni on sellaisen jo hankkinutkin. Tällöin saa kotiin tai vapaa-ajan asunnolle toimintavarman ja nopean netin (100 M – 500 M), langattoman WiFin sekä kaapeli-tv:n. Jos taloudessa on monta samanaikaista käyttäjää voivat he olla yhtä aikaa

netissä eikä nopeus siitä hidastu. Liittymään kuuluu myös mahdollisuus saada monipuolinen Watson internet-tv-palvelu.

Langaton lähiverkko on suojattu, mutta aina kannattaa käyttää myös virustorjuntaohjelmaa, esim. F-Secure. Moni vapaa-ajan asukas käyttää kuituliittymän netti- ja tv-palveluita vain kesäisin, koska ne voi sulkea talveksi. Laitteiden suojaamiseksi esim. ukkosen aiheuttamilta ylijännitepiikeiltä kannattaa käyttää ylijännitesuojaa.

Suurimpiin palvelupaketteihin kuuluu lisäksi laitteeseen sidottu IP-osoite, jota tarvitaan esim. valvontakameroissa. Silloin pitää olla M tai L kuituliittymä.

Yhdeksän kymmenestä asiakkaasta on tutkitusti tyytyväinen LPOnetin valokuitupalveluun (Taloustutkimus v. 2013, 2014, 2016). Kannattaa investoida valokuituun, joka helpottaa arkea ja myös nostaa kiinteistön arvoa. Osoitteesta www.lponet.fi saa lisätietoja.

BEBBE NYBERG